

מחיר העדר הכרעה ברצועת עזה נגבה גם ביהודה ושומרון

written by אל"מ במיל' פרופ' גבי סיבוני | 06.06.2024

דוח פיגועי הטרור ביהודה ושומרון של מרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש מאיר עמית, לשנת 2023, מצביע על עלייה רבה במספר הפיגועים ובאיכותם כמו גם על עלייה במספר ההרוגים והפצועים הישראלים בהשוואה לשנה הקודמת. רוב הפיגועים היו פיגועי ירי שיצאו לפועל למרות נוכחות רחבה של צה"ל בשטח, למרות מספר העצורים והמסוכלים הגדול ולמרות מאמצי סיכול רבים ומוצלחים.

ישראל נתונה במלחמת טרור ביהודה ושומרון מאז מרץ 2022. לאחר כארבעה חודשי דשדוש והכלה וכשג'נין מתבססת כמוקד מרכזי של טרור, פתח צה"ל ב-3 ביולי 2022 במבצע "בית וגן". מאז אותו מבצע, התרחבה הלחימה כשכוחות צה"ל נכנסים בתדירות גוברת והולכת למחנות הפליטים בג'נין, שכם, יריחו וטול כרם.

מאז אירועי ה-7 לאוקטובר, הרחיב צה"ל את פעולותיו ביהודה ושומרון כדי לפגוע בתשתיות חמאס, לסכל פיגועים והתארגנויות טרור ולמנוע מיהודה ושומרון מלהפוך לעוד זירת מלחמה פעילה ורחבה. התמיכה העמוקה של הציבור הפלסטיני בחמאס ובטבח שהתרחש בעוטף עזה, מייצרת תשתית פסיכולוגית ומורלית המעודדת יותר פיגועי הטרור. כך למשל, טול כרם שהפכה לאחרונה למוקד טרור בולט, כאשר מעבר להתארגנות תשתיות טרור בעיר ובמחנה הפליטים נור א-שמס, עולה מספר פיגועי הירי משטח העיר הצמוד לחומת הביטחון לעבר ישובי קו התפר הצמודים לגדר דוגמת בת חפר.

לא רק שמנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית לא מסוגלים ולא רוצים לנסות ולהתמודד עם תשתיות הטרור בערים שתחת שליטת הרשות, אלא שבמקרים רבים חברים במנגנונים האלה משתתפים בפיגועי טרור בפועל. ביקורו ההיסטורי של אבו מאזן בג'נין במהלכו הפריח הבטחות לגבי החזרת המשילות, הפך למשל ולשנינה. זה היה ביטוי נוסף לחוסר האונים של הרשות הפלסטינית ששרידותה נשענת למעשה על פעולת כוחות צה"ל בכל מוקדי הטרור ביהודה ושומרון ובעיקר בבולטים שבהם כדוגמת ג'נין, בה ביקר אבו מאזן, וטול כרם. אחת ממטרותיו של יחיא סינואר בהחלטתו לתקוף ולטבוח ביישובי עוטף עזה, הייתה לייצר גל עצום שיסחף את חגורת האש שבנתה איראן סביב ישראל לפעולה רחבה. חלק מחגורה זו כלל את הפלסטינים ביהודה ושומרון, לשם הוברחו, במאמץ איראני מתמשך, אמצעי לחימה רבים בעיקר דרך ירדן. מטרותיו לא צלחה. המציאות ברחוב הפלסטיני נטולת האנרגיה לא הובילה עדיין להתקוממות עממית במאפיינים שהכרנו באינתיפאדה הראשונה או השנייה. אולם, אין חולק לגבי מפלס המוטיבציה של ארגוני הטרור מגדודי אלאקצא של הפת"ח ועד לג'האד האסלאמי ולחמאס. ארגונים אלו מתומרצים על ידי איראן, הממשיכה בהזרמת כסף ואמצעי לחימה, כשהנהגת חמאס ברצועת עזה ומחוצה לה (טורקיה למשל), ממשיכה, ובמשנה מרץ, לשקוד על פיתוח תשתיות

הטרור והכוונתו בכל שטחי יהודה ושומרון. התמשכות הלחימה בעזה, ותחושות ההישג בציבוריות הפלסטינית לגבי כושר העמידה של חמאס מול צה"ל, מעודדות את גורמי הטרור ביהודה ושומרון. עידוד זה גם מתקבל מהפער המצטייר בין ישראל לבעלת בריתה ארצות הברית ובינה למדינות נוספות בעולם. כך גם מלחמת ההתשה הנמשכת בצפון כשחיזבאללה מרחיב את האש ומפגין מחויבות לסייע לפלסטינים כל עוד נמשכת המלחמה ברצועת עזה. כל אלו מהווים תמריץ ועידוד לכל תשתיות הטרור ביהודה ושומרון. רעיון ריבוי החזיתות ואיחודן, כהיגיון מארגן של אסטרטגיית חמאס, עלול לקרום עור וגידים כשכל אותם ארגוני טרור, בגיבוי ובסיוע איראני, מזהים את הרגע כבשלות של הרעיון ויפעלו לצורך מימוש.

היקף הטרור וחומרתו לצד חולשת הרשות הפלסטינית עלולים לגרום להיפוך הקנים של פעילים במנגנוני הביטחון הפלסטינים. השהיית הפעולה, שפגעה ברציפות המאמץ והלחץ הצבאי, ברצועת עזה, בעיקר בשל לחץ אמריקאי על ישראל, והימשכות הפעולה ברפיח בימים אלה, מקרינים ישירות על הגברת הטרור ביהודה ושומרון.

לאור זאת מתחייב שינוי במדיניות הפעולה של צה"ל ומוכנותו להסלמה. לצד המשך המאמץ המודיעיני והצבאי לפגיעה מתמשכת בתשתיות הטרור, יש לשפר את ההיערכות לאפשרות של ניסיון לפיגועים משמעותיים בישובים הסמוכים לגדר, כדוגמת הישובים בת חפר, כוכב יאיר ואחרים.

לצורך כך, יש לנקוט במספר פעולות. ראשית יש לעבות את מערכי ההגנה בישובים באמצעות הגדלת כיתות הכוננות, והיערכות הכוחות להגנה מפני פעילות ללא התרעה. זאת באמצעות בניית תפיסת הגנה בכל הישובים בקו התפר. תפיסה שגורמי הביטחון נדרשים לתמוך באמצעות כוח אדם, אמצעים ואימונים. שנית יש לבחון הקמה של מרחב חיץ ביטחוני בדומה לזה הנבנה ברצועת עזה. מרחב זה יוקם סמוך ליישובים וממזרח לגדר ההפרדה במטרה למנוע התקרבות גורמים עוינים למרחב הגדר במקומות בהם יש בתים סמוך לגדר. יש למצוא את המענה המבצעי והמשפטי לפנות בתים אלה כדי לייצר את מרחב החיץ הנדרש.

הקמת מרחב החיץ מול הישובים אינו יכול להסתכם בחישוף שטח וגידורו. לצד חישוף השטח הנדרש, יש להיערך עם אמצעי תצפית וגילוי והפעלת כוחות צבא או משמר הגבול ולהגדיר כללי פתיחה באש. כל אלו, אמורים לייצר מערכת הגנה משופרת, שתשבש מאמצי חדירה ופשיטה על הישובים הסמוכים לגדר ותשפר את ביטחון התושבים בישובים אלה.

יש לזכור שתרחיש אימים כדוגמת ה-7 באוקטובר ואפילו בהיקף מצומצם יותר בבטן הרגישה של מרכז ישראל, ובאזור רווי ישובים ערבים, עלול להרחיב את ממדי האירוע בשל הצטרפות גורמים קיצוניים מקרב ערביי ישראל ומשם קצרה מאוד הדרך לאירוע משנה מציאות בישראל כולה.

המאמר התפרסם במעריב, בתאריך 6.6.2024.